

8η ενότητα

ΣΥΖΗΤΩΝΤΑΣ ΓΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

- Οι μετοχές στην ενεργητική και παθητική φωνή
- Παρασύνθετα και πολυλεκτικά σύνθετα
- Αξιολόγηση και διατύπωση επιχειρημάτων

Ελένη Θεοφυλάκτου, Φιγούρα,
Λεξικό Ελλήνων Καλλιτεχνών, εκδ. Μέλισσα, 1998

Οι **μετοχές** στην **ενεργητική** και **παθητική** φωνή

Κείμενο 1 [Δεν άφησε το όνειρο να σπρώξει την πραγματικότητα]

Η Ιωάννα έφυγε από το σπίτι της στην Κυψέλη μια Τρίτη. Αυτό είναι σίγουρο –ότι ήταν Τρίτη– γιατί μόλις είχε γυρίσει από τη λαϊκή αγορά κι είχε σωριάσει τα φρούτα και τα λαχανικά στο μωσαϊκό της κουζίνας της. Σκέφτηκε ότι τώρα έπρεπε να κάνει μια πολύ λογική τακτοποίηση, να χωρέσουν όλα αυτά στο μικρό της ψυγείο. Φαίνεται ότι αυτή η διαδικασία της τακτοποίησης, της τάξης, της λογικής, το μικρό ψυγείο, η μικρή κουζίνα έσπασαν την εύθραυστη πια αντοχή της Ιωάννας και την πίεσαν περισσότερο απ' όσο άντεχε αυτό τον καιρό.

Γιατί, πραγματικά, σ' όλη της τη ζωή η Ιωάννα πιεζόταν.

Μικρή ήταν ένα ήσυχο και ονειροπόλο κοριτσάκι που του άρεσε να μονολογεί με τις ώρες, να φτιάχνει ιστορίες, να μπαίνει μέσα σ' αυτές και να χάνεται. Η λογική της μητέρας, όμως, αμείλικτη και ψυχρή, τη γύριζε πάντα στην πραγματικότητα.

Η μητέρα ετοιμάζε την κόρη για μια ζωή ανάλογη με τη δική της, όπου το ωφέλιμο και το χρήσιμο έθαβαν το όνειρο και την ουτοπία. Η μανία της μητέρας ήταν η ανεξαρτησία που δίνει ένα καλό επάγγελμα. Ρεαλίστρια και βασανισμένη η ίδια, ήθελε για την κόρη της ένα σίγουρο μέλλον. Και τη σιγουριά δεν τη δίνει ένας γάμος. [...]

Το κοριτσάκι δεν το ενδιέφερε βέβαια ούτε ο έρωτας, αν και μονίμως ένωθε ερωτευμένο, ούτε το σίγουρο επάγγελμα. Το μόνο που το ένοιαζε ήταν μην τύχει και χάσει την αγάπη της μητέρας του... Ούτε πατέρας υπήρχε ούτε άλλα αδέρφια, για να αναπληρώσουν το χαμένο παράδεισο. [...]

Εκείνη την Τρίτη, που η Ιωάννα εγκατέλειψε το σπίτι της, δεν είχε να φοβάται τίποτε. Τα είχε χάσει όλα. Η μητέρα, πεθαμένη από χρόνια, δεν την απειλούσε πια.

Όλες οι θεωρίες της περί έρωτος και συζύγων κι επαγγελματών βγήκαν αληθινές. Και βγήκαν αληθινές, γιατί η Ιωάννα ήταν προετοιμασμένη ακριβώς γι' αυτό. Ουδέποτε άφησε το όνειρο να σπρώξει λίγο την πραγματικότητα. Ουδέποτε δέχτηκε την πρόκληση να κάνει κάτι πέρα από τα εγκεκριμένα. Ήταν ένα υπάκουο παιδί που έγινε μια μετρημένη γυναίκα. Υπέταξε τα πάθη της και τα όνειρά της τα έθαψε βαθιά μέσα της.

Ευγενία Φακίνου, *Η μεγάλη πράσινη*, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 1988

- 1** Στο κείμενο υπάρχουν μετοχές που φωτογραφίζουν το χαρακτήρα και την πορεία της ηρωίδας. Επισημάνετέ τις και βρείτε τα ρήματα από τα οποία προέρχονται. • Επίσης χαρακτηρίστε τις: είναι επιθετικές ή επιρρηματικές;

.....

.....

.....

.....

2 Εντοπίστε μέσα στο κείμενο τους ρηματικούς τύπους που δείχνουν την ψυχολογική πίεση που δέχτηκε η Ιωάννα και την επίδραση που είχε αυτή στη συμπεριφορά της και σχηματίστε τις μετοχές του ενεργητικού ενεστώτα και του παθητικού παρακειμένου: *(είχε) γυρίσει, έσπασαν, πιεζόταν, έθαβαν, εγκατέλειψε, άφησε, να σπρώξει, υπέταξε.*

.....

.....

.....

.....

3 Μπορείτε να αντικαταστήσετε κάποιες από τις επιθετικές μετοχές της προηγούμενης άσκησης με άλλες συνώνυμες; • Χρησιμοποιήστε όσες μπορείτε σ' ένα δικό σας κείμενο με θέμα μια εμπειρία σας, κατά την οποία αισθανθήκατε πίεση ή άγχος.

.....

.....

.....

.....

4 Αφού μελετήσετε τις παρακάτω φράσεις, προσπαθήστε να αντικαταστήσετε κάποια ρήματα με μετοχές ενεστώτα της ενεργητικής φωνής, ώστε να μην αλλάξει το νόημά τους.

α. *Το κοριτσάκι δεν το ενδιέφερε βέβαια ούτε ο έρωτας, αν και μονίμως ένιωθε ερωτευμένο.*

.....

.....

β. *Υπέταξε τα πάθη της και τα όνειρά της τα έθαψε βαθιά μέσα της.*

.....

Κείμενο 2 [«Σφηνάκια» από τα εννέα τους χρόνια!...]

Η ολοένα αυξανόμενη χρήση του αλκοόλ από τους Έλληνες εφήβους έχει διαπιστωθεί ήδη από τις μεγάλες έρευνες της Ψυχιατρικής Κλινικής του Πανεπιστημίου Αθηνών για τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών στο μαθητικό πληθυσμό. Μια ακόμα έρευνα επισημαίνει το ανησυχητικό αυτό φαινόμενο...

Οι επτά στους δέκα Έλληνες εφήβους (το 72%) δοκίμασαν αλκοόλ πριν από την ηλικία των 9 χρόνων (ένα 18% μάλιστα πριν από την ηλικία των 7 χρόνων) και οι περισσότεροι από αυτούς (το 44%) μετά την παρότρυνση των γονέων ή (το 20%) μετά την προσφορά ποτού από συγγενείς ή φίλους! Η πρώτη δοκιμή

ΣΥΖΗΤΩΝΤΑΣ ΓΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

έγινε κυρίως με κρασί (40%) ή μπίρα (35%), αν και στο 14% το πρώτο ποτό των παιδιών ήταν εισαγόμενο «σκληρό».

Το 64% των εφήβων θεωρούν το οινόπνευμα απαραίτητο για τη διασκέδασή τους, ενώ το 69% δε θεωρεί ότι η χρήση αλκοόλ επιδρά βλαπτικά στη συμπεριφορά και το 75% δε θεωρεί πως επιδρά αρνητικά στην ασφαλή οδήγηση με μηχανή ή αυτοκίνητο...

Η έρευνα βασίστηκε στις απαντήσεις 320 εφήβων, ηλικίας 14-16 χρόνων, οι οποίοι φοιτούσαν σε σχολεία του λεκανοπεδίου των Αθηνών. Όλα τα παραπάνω ευρήματα έρχονται σε αντίθεση με το γεγονός ότι το 80% των εφήβων δήλωσαν πως γνωρίζουν ότι πρέπει να αποφεύγουν το αλκοόλ.

«Τα περισσότερα παιδιά είχαν την πρώτη τους εμπειρία με οινοπνευματώδη μετά την ενθάρρυνση των ενηλίκων του άμεσου περιβάλλοντός τους και αυτό σημαίνει άγνοια και κακή ενημέρωση των γονέων για τις επιπτώσεις του αλκοόλ» σχολιάζουν οι ερευνητές. «Μετά την πρώτη επαφή, οι έφηβοι συνεχίζουν να αυξάνουν τη χρήση, καθώς δέχονται την προβολή συγκεκριμένων προτύπων από τα ΜΜΕ, με συσχέτιση του “επιτυχημένου-γοητευτικού” εφήβου με τη χρήση αλκοόλ».

M. Κατσανοπούλου, «Άγχος, αλκοόλ και ατυχήματα μαστίζουν τους εφήβους», εφημ. *ΤΑ ΝΕΑ*, 23/11/1996

- 1** Η προηγούμενη έρευνα έγινε σε εφήβους της δικής σας ηλικίας. Διαβάζοντας τα ανησυχητικά αποτελέσματά της, εντοπίστε στο κείμενο τα παρακάτω ρήματα και σχηματίστε για καθένα τη μετοχή του ενεργητικού ενεστώτα, χωρίζοντάς τες σε δύο ομάδες ανάλογα με την κατάληξή τους: *(έχει διαπιστωθεί, επισημαίνει, δοκίμασαν, θεωρούν, επιδρά, φοιτούσαν, δήλωσαν, σχολιάζουν.*

A' ομάδα.

.....

B' ομάδα.

.....

- 2** Χρησιμοποιώντας μετοχές των ρημάτων του κειμένου 2, γράψτε ένα μικρό κείμενο, στο οποίο θα εκφράζετε την άποψή σας για τη χρήση αλκοόλ από τους συνομηλίκους σας.

.....

.....

.....

.....

B

Παρασύνθετα και πολυλεκτικά σύνθετα

1 Γράψτε στη δεύτερη στήλη τις παρασύνθετες λέξεις που παράγονται από τη λέξη ή τις δύο λέξεις που λέγονται μαζί, οι οποίες βρίσκονται στην πρώτη στήλη:

	Παρασύνθετη λέξη
προσμετρώ	απροσμέτρητος (επίθ.)
προσδοκώ	(επίθ.)
απογοητεύω	(επίθ.)
αποπροσανατολίζω	(επίθ.)
κυριολεξία	(επίθ.)
Μαύρη Θάλασσα	(ουσ.)
Άγιο Όρος	(ουσ./επίθ.)
μαύρη αγορά	(ουσ.)

2 Βρείτε τις παρασύνθετες λέξεις από τον ορισμό που σας δίνεται παρακάτω:

κατάστημα που πουλάει ψωμί και γλυκά	αρτοζαχαροπλαστείο
κατάστημα που πουλάει γάλα και γλυκά	
κατάστημα που πουλάει βιβλία και χαρτικά	
μαγαζί που πουλάει παλιά βιβλία	
γιατρός που ειδικεύεται σε παθήσεις των αυτιών, της μύτης και του λάρυγγα	
γιατρός που ειδικεύεται σε παθήσεις της κοιλιάς και των εντέρων	

3 Για καθεμία λέξη σχηματίστε την παρασύνθετη λέξη που σημαίνει τον κάτοικο αυτής της περιοχής ή αυτόν που κατάγεται από εκεί ή αυτό που έχει σχέση με την περιοχή αυτή.

Μικρό Χωριό	Μικροχωρίτης
Αϊ-Στράτης	
Ασπρόπυργος	
Μικροσπηλιά	
Ξηρόκαμπος	
Αστροχώρι	
Μικρολίβαδο	
Παλαιόκαστρο	
Ψηλή Ράχη	
Επτάνησα	
Αιγαίο Πέλαγος	
Αγ. Δημήτριος	αγιοδημητριάτικο
Μεγάλο Χωριό	
Γιαννακχώρι	
Νέα Σμύρνη	

Αξιολόγηση και διατύπωση επιχειρημάτων

Κείμενο 3 [Κακές οικονομικές συνθήκες και βία στα γήπεδα]

Οι αιτίες του χουλιγκανισμού είναι διάφορες. Θα μπορούσε να πει κανείς σε πρώτη φάση οι κακές οικονομικές συνθήκες. Κακές οικονομικές συνθήκες και ειδικά υποαπασχόληση και ανεργία γεννούν συναισθήματα πικρίας και οδηγούν μερικές φορές σε μια μοιρολατρική αντιμετώπιση της ζωής. Συχνά όμως οδηγούν και σε επιθετικότητα, αφού τα αποθέματα ενέργειας που απορροφά η καθημερινή εξαντλητική εργασία του ανθρώπου μένουν ανεκμετάλλευτα και αναζητούν μια διέξοδο. Δυστυχώς μια τέτοια διέξοδος είναι συχνά οι αξιόποινες πράξεις βίας.

Θάνος Ηλ. Γιαννόπουλος, εφημ. *ΤΑ ΝΕΑ*, 7/2/1986

1 Παρακολουθείτε γνωστή αθλητική εκπομπή στην οποία συζητείται το θέμα της βίας στα γήπεδα. Ένας ομιλητής ερμηνεύει το φαινόμενο παρουσιάζοντας τα επιχειρήματα που υπάρχουν στο κείμενο 3.

- Είναι οργανωμένη με λογικό τρόπο η επιχειρηματολογία του;
- Οργανώστε σε μία παράγραφο με λογική σειρά ένα άλλο επιχείρημα με το οποίο θα παρουσιάζετε τη δική σας άποψη για μία άλλη αιτία της βίας στα γήπεδα. Μπορείτε ν' αναζητήσετε υλικό και σ' άλλους τομείς –εκτός από τον οικονομικό– όπως:

Τομείς αναζήτησης αιτιών

1. Πολιτεία – κράτος	→ π.χ. αστυνόμευση στα γήπεδα
2. Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	→ π.χ. πυροδότηση φανατισμού οπαδών
3. Εκπαίδευση – παιδεία	→ γιατί; <i>Συνέχισε</i>

2 Με ποιο τρόπο η συγγραφέας της έρευνας στο κείμενο 2 τεκμηριώνει τη διαπίστωσή της για τη ροπή πολλών νέων σήμερα προς το αλκοόλ; Με επιχειρήματα ή με στατιστικά στοιχεία-αποτελέσματα έρευνας, δηλαδή τεκμήρια; • Είναι πιο πειστική για σας μια τέτοια τεκμηρίωση;